
FORDÍTÓI KIHÍVÁSOK ÉS MEGOLDÁSOK A MAGYAR NYELVŰ HARRY POTTER-KÖTETEKBE¹

1. A Harry Potter-regények világában nemcsak a cselekmény izgalmaiban, hanem a nevek sokszínűségében, ötletességében is lubickolhat az olvasó. A J. K. Rowling-könyvek angol, eredeti változatában megjelenő neveket nem könnyű feladat visszaadni a magyar olvasók számára.

Egy idegen nyelvű könyvnek és fordításának az olvasása közben az olvasó akarva-akaratlanul is összehasonlítja az eredetit a fordítással. Különösen igaz ez a névanyagra. Írásomban a magyar nyelvű Harry Potter hét kötetének névanyagát vizsgálom, bemutatva az angol eredeti általános és fontos jellemzőit, a magyar fordítás szempontjait és módszereit, valamint az angol és a magyar nevek konnotációját. (A hét regény mellett megjelenő három kiegészítő könyv² anyagát nem vetem vizsgálat alá, elsősorban azért, mert a fordító ezek esetében nem kapta meg a névfordítás jogát.) A dolgozat végén néhány, a nevek fordításával kapcsolatos érdekességet és problémát mutatok be. Céлом elsősorban a változatos fordítói lehetőségeknek és a fordulatos, ötletes megoldásoknak a vizsgálata.

Anyagomat alapvetően a Harry Potter hét kötetéből gyűjtöttem; elsősorban az angol és a magyar nyelvű regényekből, de érintőlegesen az olasz és a német fordítást is áttekin tettem. A névfordításhoz kapcsolódó magyar nyelvű szakirodalom mellett rajongói fórumokat, internetes cikkeket, rajongói névszótárakat használtam fel. Emellett készítettem egy kétórás interjút a Harry Potter hét kötetének (illetve három kiegészítő könyvének) fordítójával, Tóth Tamás Boldizsárral a nevek fordításáról.

A Harry Potter névanyagát tekinthetjük gondosan felépített rendszernek. Minden névadásnak oka van, minden név valamit elárul, valamit sejtet viselőjéről. A névanyag nemcsak aláfesti a történetet, illetve színesíti azt, hanem alakítja a figurákat, hozzáad viselőjük személyiségéhez. Fontos megjegyezni, hogy a névanyag történelmi, mitológiai utalásai, ötletessége, sokszínűsége nem véletlen, hiszen az író franciát és klasszikafilológiát tanult az Exeteri Egyetemen. J. K. Rowling hét Harry Potter-kötetében közel 480 tulajdonnév található. Ezekből megközelítőleg 140 név esett át valamilyen változtatáson a magyar fordításban.

2. A fentebb említett 480 nevet megközelíthetjük több szempontból is, ugyanakkor a nevek csoportjai nem határolhatóak el egymástól élesen, vannak köztük átfedések. A kevésbé fontos, általában egyszer említett szereplők nevei gyakran humorosak, a varázsvilághoz tartozóknak a nevei pedig szójátékokra épülnek, illetve beszélő nevek.

¹ Köszönöm Tóth Tamás Boldizsárnak, a kötetek magyar fordítójának munkám elkészítéséhez nyújtott szíves segítségét.

² J. K. Rowling három, a Harry Potter-regényekhez kapcsolódó könyvet írt, melyek a hét kötet története során a mágusvilágban megtalálható könyvekként említetnek meg.

2.1. Vannak a könyvben **kitalált nevek** (*Slughorn, Witherwings, Roxmorts*), ugyanakkor az író a történetbe illeszt több **valós személyt** vagy **helyszínt** is; ilyen *Nicolas Flamel* és felesége, *Perenelle Flamel*, a helyszínek közül *London*, vagy a *King's Cross*.

2.2. Szempont lehet az is, hogy mennyire megszokott, mennyire hétköznapi egy-egy név. A **főszereplők nevei** hétköznapi angol nevek: *Harry Potter, Hermione Granger, Angelina Johnson, Katie Bell, Dean Thomas*, és többnyire hasonlóak a roxfordi diákok nevei is. Ezzel az író azt sugallja, hogy a főszereplők átlagos gyerekek, akiknek a bőrébe bármelyik olvasó belebújhat, ezáltal ő is a történet résztvevőjévé, szereplőjévé válhat.

Átlagosnak mondhatóak még a **muglik³ nevei**, hiszen ők kimaradnak a varázsvilágból, nem részesei a „mesének”, így a mesei névadás sem jár nekik (pl. *Piers Polkiss*). A mugli-világban feltűnő állatok nevei is megszokott, átlagos állatnevek (pl. *Tibbles*).

A **varázsvilág szereplőinek, részeinek a nevei** azonban igen színesek, játékosak beszédesekek. Akadnak köztük varázsló-, illetve boszorkánynevek (*Filius Flitwick, Sybill Trelawney*). Fontosak a kitalált lények nevei (*Bane, Murcus, Aragog, Kreacher, Norbert, Peeves, Arnold*), illetve olyan állatok nevei, melyek valóságosak, ugyanakkor a varázsvilágban gyakran hétköznapi háziállatszerpet töltenek be: *Scabbers, Trevor, Hermes, Crookhanks, Fang*. Akad a hét kötet anyagában számtalan „édességnév” (*Chocoballs*), seprűmárka (*Nimbus Two Thousand*), illetve újságnév (*Witch Weekly*). Ezek a nevek önmagukban is valamilyen módon a varázsvilág részeseiként jelölik meg viselőjüket.

A személy-, a varázslény- és az állatnevek között nehéz különbséget tenni, hiszen nehéz elkülöníteni, mi számít varázslénynek. A nevekből gyakran kikövetkeztethetjük, hogy az író mennyiben tartotta az adott varázslényt emberinek, és mennyiben állathoz közelebb állónak. Azok a lények, melyek emberibbek, kéttagú nevet kaptak. Ilyenek a szellemek, mint például *Bloody Baron* vagy *Fat Friar*. De ehhez hasonlóak a festett képek nevei is, melyek szintén összetettebbek: *Fat Lady* vagy *Sir Cadogan*, de ide tehetjük még a vérfarkas *Fenrir Greyback* nevét is. A lények, melyek inkább állatiasak, egytagú nevet kaptak: ilyen a kentaurok neve (*Firenze*) vagy az akromantuláké (*Mosag*).

2.3. A nevek legfőbb jellemzője, hogy viselőjük valamely tulajdonságára utalnak. A nevek tartalma, jelentése és a név viselője között sokszor találunk valamilyen kapcsolatot, utalást. Ezek a **beszélő nevek**. A beszélő név olyan tulajdonnév, mely tisztán fogalmi hatással, a név közszoói jelentésével akar jellemezni (KOVALOVSKY 1934: 37). A Harry Potter névanyagában több szinten is megkülönböztethetjük, elhatárolhatjuk egymástól a beszélő neveket. Vannak olyan nevek, melyek a közszoói jelentésükkel adnak többletet az olvasónak, ezen belül is elkülöníthetünk külső és belső tulajdonságot mutató, illetve a személy múltját megidéző beszélő neveket.

2.3.1. Külső tulajdonságot ír le a *Fenrir Greyback* név: viselője vérfarkas, családneve magyarul 'szürke hátú'. Belső tulajdonságra utal a *Ludo Bagman* név (*bagman* 'seftelő'). Múltra utal a *Gaunt*, egy elszegényedett nemesi család neve: 'szegénység miatt sovány'.

2.3.2. Szintén a közszoói jelentés dominál a nem angol nyelvű nevekben. Ilyen a *Remus Lupin* családnévi része (lat. *lupus* 'farkas'), ugyanis az illető vérfarkas, vagy a főgonosz *Voldemort* neve (fr. 'a halál repülése'), mely a névviselő céljára, a halál legyőzésére utal.

³ Mugli: varázstalan ember.

2.3.3. Ide sorolhatjuk azokat az eseteket is, amikor a mesei figura valamilyen történelmi vagy mitológiai személy nevét vagy annak egy részét viseli. A történelmi vagy mitológiai személy és a megnevezett között szoros kapcsolat van, így a névből az olvasó könnyen asszociálhat a szereplő néhány tulajdonságára. Ilyen például *Rubeus Hagrid* neve: *Hagrid Rubes* ('ékszeres óriása') a görög mitológia szerint egy kedves óriás, akit Zeusz gyilkossággal gyanúsít, és elűz az Olümposzról, de megengedi, hogy gondját viselje az állatoknak. A mitológia történetzála hasonló a Harry Potter óriásáéval, akit szintén gyilkosság vádjával csapnak ki az iskolából, és mint vadór marad a birtokon. A *hagrid* szó 'másnapos'-t is jelent. Ilyen beszélő név még *Remus Lupin* keresztnéve is. A név szintén a vérfarkas mivolta utal, hiszen értelemszerűen a római mitológia testvérpárosa, *Romulus* és *Remus* jut róla az olvasó eszébe. A sötét varázslatok kivédésének tanára, *Severus Snape* a családnevét egy angliai kis faluról kapta, mely hangzását tekintve nagyon hasonlít az angol *snake* 'kígyó' szóra. A keresztnévét valószínűleg *Septimus Severus* római szenátorról nyerte, aki 208-ban Britannia tartományba ment, s utolsó éveit e tartomány határainak védelmével töltötte. A *Snape* nevű falu azon a területen található, amelyet *Septimius Severus* épített újjá.

Előfordul, hogy egy alak valamilyen vele kapcsolatos természeti jelenségről kapja a nevét. *Sirius Black* animágus⁴ neve például nemcsak fekete színével, hanem a Nagy Kutya csillagkép Sirius nevű csillagáról kapott keresztnévvel is utal kutya alakjára.

2.3.4. Fontos jellemzője a beszélő neveknek a **humor**. Azon figuráknak, melyek a történet szempontjából nem töltenek be meghatározó szerepet, gyakran humoros beszélő nevet ad az író. Főleg a „történelmi” személyeket jelölő nevek jellemző, hogy inkább megmosolyogtatóak, mint komolyak (*Barnabas, the Barmy ~ Badar Barnabás*), de ilyen a történetben szereplő fiktív tankönyvek, regények íróinak a neve is (*Miranda Goshaw ~ Miranda Dabrak*). A történetben csak említés szintjén megjelenő személyek nevei sugallják leginkább, hogy nem a valóságban, hanem a mese keretein belül mozognak.

2.4. Gyakori a **betűjáték**, a **szójáték** a nevekben, főleg akkor, ha a név etimológiai jelentése független a névviselőtől. Sok helységnévre jellemző ez, ilyen például a *Hogwarts*, ami a *warthog* 'varacsos disznó' szóval való játék, vagy a *Dervish & Banges* üzlet jellegzetes angol cégértípust idéző neve. A *Dervish & Banges*-ből a *Dervish*-t elfogadhatjuk névnek, de a *Banges* egyértelműen a durranásra utal; ezt erősíti meg, hogy az üzlet érdekes és gyakran veszélyes varázsvicckellékeket árusít. Ötletes megoldás a bolgár varázslóiskola, a *Durmstrang* neve, amelyben a *Sturm und Drang* kifejezést ismerhetjük fel.

2.5. A 450 név között sok **becs-** vagy **ragadványnevet** találhatunk. Ezek nemcsak a személyekre, de sok varázslényre is jellemzőek. Sok szereplőnek nem is ismerjük az igazi nevét. Ez főleg a szellemekre jellemző, melyek közül háromnak ismerjük csupán az egykori, életében használt nevét. *Nearly Headless Nick*-ről tudjuk, hogy *Sir Nicholas de Mimsy-Porpington* volt előző életében, a *Gray Lady Helena Rawenclaw*-ként élt, ugyanakkor fogalmunk sem lehet róla, hogy *Fat Friar* igazi neve mi volt. Az író ezekben a nevekben jól érzékelteti a diáknyelvet, hiszen főleg olyan, gyakran nem túl hízelgő nevekről van szó, melyeket a diákok adhattak a festmények lakóinak vagy a szellemeknek.

⁴ Animágus: állatalakot felvenni képes varázsló, illetve boszorkány.

2.6. Ha a név jelentése nem is köthető a szereplő egy tulajdonságához, az író gyakran nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a nevek **esztétikai hatása** és viselőjük személyisége között kapcsolat legyen. A *Kingsley Shaklebolt* név erőt sugároz: olyan figurát képzel az ember a név mögé, aki vagy fontos szerepben áll, vagy komoly, tiszteletet sugárzó személy. A *Filch* névről azonban senki nem hinné, hogy például fontos minisztériumi dolgozót takarna, inkább valamilyen jelentéktelen, seszinű figura ugrik be az olvasónak a névről. Ennek megfelelően a *Kingsley Shaklebolt* név egy magas beosztású aurort⁵ jelöl, *Argus Filch* pedig a varázslóiskola közutálatnak örvendő gondnoka, akit az intézmény többi dolgozója sem vesz komolyan.

Főleg a helynevekre jellemző, hogy közszói jelentésük ugyan nem áll kapcsolatban a hely jellegével, viszont hangulati többletet ad neki. A Hogsmead nevű faluban például két kocsmát is találhatunk. Az egyik a *Hog's Head* ('disznófej'), ami összecseng a falu nevével. A másik kocsmát a *Three Broomsticks* ('három seprű'). Az első hely egy koszos, gyanús alakok által látogatott ivó, míg a második egy diákok számára is látogatható, barátságos hely. Már a két név hangulatából is lehet következtetni a két hely színvonalára. A *Hog's Head* név morbid jelentésével inkább való egy piszkos kis kocsmát nevének, míg a semmitmondó, kevésbé feltűnő *Three Broomsticks* nyilván egy kulturáltabb hely nevének alkalmas.

3. Amikor a Harry Potter-könyvek fordításáról beszélünk, a nevek esetében is a *fordítás* terminust használjuk. Tágabb értelemben értelemszerűen mindent fordított a fordító, de szűkebb értelemben már nehéz a fordítás fogalmát minden esetre ugyanúgy alkalmazni.

A tulajdonnév lefordítása voltaképpen ugyanannak az egyedi denotációnak megjelölése más nyelv eszközeivel. Szoros értelemben fordítani csak az olyan tulajdonneveket lehet, amelyeknek közszói jelentésük van (J. SOLTÉSZ 1979: 118), ugyanakkor azt is figyelembe kell venni, hogy a Harry Potter neveinél ez a közszói tartalom, amit le lehet fordítani, gyakran nem fordításon esik át, hanem maga az egész név megváltozik, úgy, hogy az eredeti közszói jelentése elvész.

4. Ha a név átlépi a nyelvterülete határait, a többi nyelv az elé a dilemma elé kerül, hogy az idegen elemet változatlanul illessze-e bele a saját kontextusába, vagy kísérelje meg lefordítani, azaz a jelentését a saját nyelvi eszközeivel visszaadni (J. SOLTÉSZ 1979: 118). A Harry Potter-könyvek névanyagának esetében is felvetődik a kérdés, vajon hogyan, mennyire fordíthatóak, változtathatóak meg az angol nevek, melyik személy, állat, helység, varázslény nevét „megengedett” fordítani, és melyik az, aminek eredeti verziója maradhat, vagy kell, hogy megmaradjon.

A személynevekkel egy fordítónak óvatosan kell bánnia, hiszen azoknak éppúgy megvan a gyakoriságuk és konnotációjuk, mint a közneveknek. A névfordítás tehát komoly hibaforrás, hiszen a változtatás valamiképpen meghamisítja az illető nevét (HORVÁTH 2008: 38). Az állatneveknél, illetve a különböző varázslények neveinél nem szükséges a személynevekhez hasonló mértékben tiszteletben tartani az eredeti forrásnyelvi írásképet. Ugyanakkor **nehéz határvonalat szabni a személyek és a varázslények között**, hiszen néhány muglit leszámítva gyakorlatilag a történet összes szereplőjét tekinthetjük

⁵ Auror: feketemágusokat üldöző minisztériumi személy.

varázslénynek: boszorkányok, varázslók, mágusok, kviblik⁶, óriások. Így azonban a nevekkel sem kell olyan óvatosan bánni, hiszen nagyjából bárki tekinthető varázslénynek. A fordító alapvetően ebből indult ki.

A másik határvonal a **helyszín** fontossága. Ha a helyszín nem lenne meghatározó, a világ bármely országában játszódhatna a történet, egy átlagos helyen, akkor a teljes névanyag megváltoztatása nem okozna problémát. A Harry Potterben viszont a cselekmény helyszíne kiemelkedő szerepű, így esetében ez a fordítási módszer nem lenne célszerű.

Az **eredeti névanyag teljes átvétele** sem lett volna ideális megoldás, hiszen a rengeteg beszélő név, szójáték, állandó jelző, ragadványnév elveszett volna, illetve egyes nevek maguk is gyakran értelmezhetetlenek a magyar olvasó számára.

A Harry Potter hét kötete egy fokozatosan komolyodó mesét mond el. Az sem elhanyagolható, hogy a főhősök is egyre idősebbek. Ezt figyelembe véve, mivel az első kötet „gyermekcipőben járt”, a fordító eljátszott a nevekkel, és sokkal többet lefordított az első kötetben megjelenő nevek közül, mint a hetedik kötetben először megjelenő nevek közül.

A fordító legfontosabb támpontja arra, hogy mit fordítson és milyen mértékben, az, hogy **ad-e a név valamilyen többletet az angol olvasónak**, amit a magyarnak nem. A nevek ez alapján kerültek az „átalakítandó” kategóriába. Lehetett az valamilyen tartalmi többlet, vagy a formával való játék, a fordító minden esetben igyekezett hasonló pluszt adni a magyar olvasóknak. Ezt a szempontot nézve könnyebb dolga volt Klaus Fritznek, a német fordítónak, hiszen a német olvasók nagy része számára néhány egyszerűbb angol nyelvű szójáték vagy rejtett tartalmi többlet nem okozott gondot olvasás közben, így sokkal több nevet hagyhatott meg eredeti alakjában, mint a magyar fordító.

5. A Harry Potter névanyagának fordításakor fontos volt bizonyos formai és tartalmi jellegzetességekre odafigyelni, illetve azokat visszaadni a magyarban is, akkor is, ha a név megváltozott, hiszen a névanyag így maradhatott teljes egész. Az irodalmi névadás a jellemzés eszköze is (KOVALOVSKY 1934: 32). Ez a szerepe a Harry Potter neveinél sokszorosan érvényesül, és ennek a több szinten működő jellemzésnek, önálló névvilágtéremtésnek nem volt szabad sérülnie.

Elsősorban jellegzetes formai jellemzőket kellett visszaadni. A névanyagban sokszor előfordul az **alliteráció**, ami a fordító szerint a legfontosabb; ezért a legtöbb hangsúlyt arra fektette, hogy lehetőleg minden alliterációt vissza tudjon adni (*Minerva McGonagall* ~ *Minerva McGalagony*, *Buckbeak* ~ *Csikócsőr*).

Gyakori a **szó-, illetve betűjáték** az angol eredetiben. Vannak olyan nevek, melyek tartalmilag nem közvetítenek semmit az olvasó felé, ugyanakkor valamilyen formai különlegességgel rendelkeznek, illetve akad név, melynél a név közszoji jelentése is tudatos, és a formai játék sem hiányzik belőle. Szójáték a bevásárlóutca neve, angolul *Diagon Alley* (*diagonal* ’átlós’, *alley* ’fasor’), amit a magyarban *Abszol út*-ként adott vissza a fordító, ugyanolyan szójátékot alkalmazva. Ide sorolhatjuk még a főgonosz gyermekkori nevét, amit *Tom Rowle Denem*-nek látunk viszont a magyarban. Valós neve az angol eredetiben: *Tom Marvolo Riddle*. A *marvolo* jelentése magyarul ’rejtély’, ami a varázsló múltjára utal. A fordítónak ezt valahogyan vissza kellett adnia, így lett *Tom Denem*, mintha azt mondanánk a szereplőről, hogy ő *Tom*, de mégsem az, hiszen nevet változtatott.

⁶ Kviblik: varázslócsaládból származó, de mágiamentes emberek.

Sokat vitatott kérdés, hogy van-e a szavaknak valami kifejező zeneiségük, van-e **összefüggés a hangalak és a név jelentése között** (KOVALOVSKY 1934: 13). A Harry Potter névanyagában biztosan állíthatjuk, hogy van, hiszen az író tudatosan felhasználta a nevek hangalakját a jelölt személy jellemzésére, bemutatására. Ilyen a sziszegő hangok használata, ami a kígyóhoz kapcsolható feketemágusok nevében lelhető fel (*Severus Snape ~ Perseus Piton*).

Fontos a neveknél a **belső ritmus, a dallam**, ami szintén hozzájárul ahhoz, hogy a név mesei legyen. Példának vehetjük erre az iskolaigazgató nevét. *Albus Dumbledore* családnéve 'poszméh' jelentésű, melynek két oka is van: az egyik, hogy az igazgató a szerző elképzelése szerint mindig dúdolgat magában, a hatodik kötetben pedig információkat gyűjt a főgonosz múltjáról. E név, mivel ad valamilyen többletet az angol olvasónak, megváltozhatott volna. A fordítónak azonban ennek ellenére nem állt szándékában átalakítani a nevet, mert annyira dallamosnak találta, a ritmusa pedig a harangszóra emlékeztette. Véleménye szerint ez tökéletesen érzékelteti, hogy fontos személyről van szó: a név tökéletesen megfelel egy közkedvelt iskolaigazgatóénak. (Az olasz fordításban ennek ellenére a név megváltozik *Professor Silentio*-ra, melynek jelentése 'csend', 'halkan').

Ezzel ellentétben a magyar fordító megváltoztatta a *Rawenclaw* ('hollókarom') iskolai ház nevének pontos jelentését, mert a szó szerinti magyar megfelelő a fordító szerint nem tükrözi az eredeti belső ritmusát, így inkább *Hollóhát*-ra cserélte.

Nemcsak jellegzetes formai sajátosságokat kellett a fordításban visszaadni, hanem **tartalmi, jelentésbeli jellemzőket** is. A Harry Potter neveinek jórésze, mint említettem, beszélő név. Ezek esetében fontos volt, hogy az átvételkor a köznévi jelentések a magyar olvasó számára is érthetővé váljanak, illetve ne vesszenek el teljesen. Azt is hibának tartotta a fordító, ha egy köznévi jelentést az esetleges betűjáték miatt nem vett észre időben, így a név megmaradt eredeti formájában, ugyanakkor a magyar olvasónak rejtve marad a „kódolt üzenet” a név jelöltjéről.

6. Annak, hogy milyen nevet hogyan és milyen mértékben fordítanak, megvannak a módszerei. Amennyiben a szakirodalmi rendszerezések közül a VERMES-félét tekintjük kiindulópontnak (VERMES 2005), a következő felosztást kapjuk:

– **Átvétel:** a forrásnyelvi nevet eredeti alakjában illesztjük a célszövegbe; pl. *Neville Longbottom*.

– **Behelyettesítés:** a forrásnyelvi névnek egy célnyelvi konvencionális megfelelővel való felcserélését jelenti; pl. *Hermes ~ Hermész*.

– **Fordítás:** a forrásnyelvi nevet egy olyan célnyelvi kifejezéssel helyettesítjük, mely megközelítőleg ugyanazon analitikus implikációkat eredményezi a célszövegben; pl. *Helga Hufflepuff ~ Hugrabug Helga*.

– **Módosítás/Modifikáció:** ide minden név besorolható, mely az eredetitől jelentősen eltér. A forrásnyelvi név a célnyelvi névvel logikailag vagy konvencionálisan csak részben áll kapcsolatban; pl. *Rowena Ravenclaw 'hollókarom' ~ Hollóhát Hedwig*.

A VERMES-féle felosztásnál megjelenik a probléma, hogy vannak olyan nevek, melyeket semelyik módszerhez nem tudunk besorolni, illetve nem egyértelmű, hogy melyik módszerhez tartoznak; ugyanazon név esetében pedig többféle megoldás is egyszerre azonosítható. A Harry Potter fordítója sok esetben követte az eddig bevett szokásokat, tulajdonnevek beillesztésének módjait, ugyanakkor volt olyan eset, amit egészen újszerűen közelített meg.

7.1. Elsőként kiindulhatunk azokból a módszerekből, melyek a fenti besorolásoknál megjelentek.

A fordító rengeteg nevet meghagyott eredeti formájában. Ezeket tekinthetjük **változtatlan átvételeknek** (*Dudley Dursley, Harry Potter, Katie Bell, King's Cross*).

7.2. A második mód a **behelyettesítés**. Ezt további három alcsoportra oszthatjuk:

a) A **magyar hangtani sajátosságok alapján történő változtatáson** sok név át-
esett; itt főleg egy-egy varázslény nevééről beszélhetünk, ami belső tartalommal nem bír,
ugyanakkor a magyar olvasónak sokszor nehezen kiejthető, értelmezhető: *Grawp* ~ *Gróp*,
Circe ~ *Kirke*.

b) A második alcsoport nem a fordító saját megoldása, itt egyszerűen az **idegen ne-
vek magyarba való átültetésére** jellemző módszereket fedezhetünk fel. Ilyen átvételek
csak a szláv nevek esetében történtek (*Poliakoff* ~ *Poljakov, Karkaroff* ~ *Karkarov*,
Gregorovitch ~ *Gregorovics*).

c) A magyarban elfogadott módszer, hogy az uralkodók, nagy történelmi események
szereplőinek nevét általában lefordítják; pl. *Bloody Mary (Mary I)* ~ *Véres Mária (I. Má-
ria)*, *Catherine of Aragon* ~ *Aragóniai Katalin*. A Harry Potter-könyvek fordítója a tör-
ténelmi(nek feltüntetett) nevekkel is hasonlóan járt el. A keresztnevek átvételénél az an-
gol eredeti **magyarban élő megfelelőjét** használta fel a név alkotásakor, a névhez tartozó
jelzőt pedig magyarra fordította. Ezekre a történelmi nevekre jellemző, hogy az eredeti
formájuk is játékos, gyakran alliteráló, viselőjükről fontos és jellegzetes, ugyanakkor
humoros információt adnak, ezáltal összességében bugyuta, és legkevésbé sem hangza-
tos vagy tiszteletkeltő nevek (*Uric, the Oddball* ~ *Undok Ulrik*).

7.3. A harmadik módnak tekinthetjük a **tükörfordítást**. A terminust abban az eset-
ben használhatjuk, ha nem az adott nyelv konvencionális fonológiai sajátosságainak meg-
felelően változtatott a fordító, nem az adott nyelvi megfelelőt használta fel, vagy mert
nem akarta, vagy mert nem is volt magyar nyelvi „megfelelő”. Ezek a nevek szó szerinti
fordításai az angol eredetijüknek. Itt többségében olyan nevekről van szó, melyek eredeti-
tíjének közszóai származása tetten érhető, illetve a közszóai tartalom nem érdektelen. Eze-
ket a neveket is három alcsoportra oszthatjuk fel:

a) A **teljes tükörfordítással** alkotottak többnyire ragadványnevek. Főleg a kísérte-
tek nevei keletkeztek ezzel a módszerrel. Minden kísértet rendelkezik egy ragadvány-
névvel, melynek általános jellemzője, hogy érezhető rajta a diákok nyelvezete. Ilyen kí-
sértetnevek: *Nearly Headless Nick* ~ *Félig Fej Nélküli Nick*, az egykoron félig lefejezett
férfi szelleme, aminek fordításánál külön érdem, hogy a név részei alliterálnak. A ma-
gyar fordító gyakran él szinonimákkal: a *Fat Lady* ~ *Kövér Dáma* és a *Fat Friar* ~ *Pufók*
Fráter nevek egyik tagja azonos, a magyarban mégis teljesen eltérnek, színesítve a név-
anyagot, és fokozottan egyedítve a név viselőjét. A tükörfordítás jellemzi a legtöbb állat
vagy azon varázslények neveit, amelyek inkább az állatfajhoz állnak közelebb, mint az
emberi fajhoz (*Crookhanks* ~ *Csámpás*, *Fang* ~ *Agyar*, *Fluffy* ~ *Bolyhoska*). Akadnak
helynevek, melyeket szó szerint visszaadott a fordító: *Tiltott Rengeteg* ~ *Forbidden*
Forest, *Titkok Kamrája* ~ *Chamber of Secrets*, *Kagylólak* ~ *Shell Cottage*, *Mágikus Me-
názséria* ~ *Magical Menagerie*. A varázsvicckellékek közül szó szerinti fordítás a *Belch*
Powder ~ *Böffentő Por*.

b) Akad olyan név, melynél a fordító továbbment az egyszerű fordításnál: sokszor **betűjátékkal** tette „varázslényesebbé”, meseivé a nevet. Erre példa a Gringotts varázslóbank alkalmazottja, az angolban *Griphook* (*grip* ’fogás’, *hook* ’kampó’) nevezetű kobold *Ampók* neve, mely a *kampó* szóval való betűjáték eredménye. Az első kötetben a sötét varázslatok kivédésének félszeg tanára *Professor Quirrel*, mely név a *squirrel* ’mókus’ szóval való játék; magyar megfelelője a a *mókus* szó ferdítésével létrejött *Mógus*. Ide sorolhatjuk az angol *Cleansweep Seven* seprűmárka magyar változatát is. A magyarban a fordító a repülők névformájára rájátszva alkotta meg a *Jólsep-R7* nevet.

c) A fordítónak saját bevallása szerint kedvelt és gyakran alkalmazott módszere a **visszaidegenítés**: a szó szerint fordított nevet valamilyen módon írásképeben elidegeníti a magyartól, így első látásra angolnak, de legalábbis idegennek hat a név, a kiejtés, kiolvasás után viszont előtűnik magyar jelentése. Ilyen a történetben elsőként megjelenő mágiaügyi miniszter neve. A *Cornelius Caramel* első ránézésre angolosan fest, ugyanakkor egyértelműen észrevehető benne a *karamella* szó. Az angol miniszter *Cornelius Fudge* neve szintén ’karamella’ jelentésű. A sötét varázslatok kivédése tantárgyhoz szükséges könyv (*A sötét erők*) szerzője *Quentin Reskesh*, az angolban *Trimble* (amely a *tremble* ’reszketés’ szóból ered). Ezzel az eljárással, névalkotásbeli csavarral a fordító egyszerre kelti az idegenség és az ismerőség érzetét (BAKONYI 2008: 522).

7.4. Adódott olyan név, melynek átalakításakor a fordító nem használta fel az eredeti névnek sem a hangalakját, sem a szó szerinti értelemben vett fordítását, hanem egészen **új nevet alkotott**, ami a viselőjével szoros kapcsolatban áll, de az eredeti névhez már semmilyen szál sem fűzi. A legérdekesebb, legjátékosabb magyar nevek így keletkeztek. Abban az esetben alkotott a fordító egészen újat, amikor valamilyen belső tartalom jellemezte a nevet, amit vissza kellett adni a magyar olvasó számára is, ugyanakkor a tükörfordítással vagy kevésbé „névformájú” alakot kapott, vagy a tükörfordított alak a későbbiekben a cselekmény miatt nem állta meg a helyét, esetleg nem lehetett rajta érdekes betű- vagy szójátékot végrehajtani. Ilyenkor a fordító a név viselőjének egy másik tulajdonságát, jellemzőjét ragadta meg, és azt használta fel a név megalkotásakor. Itt is megkülönböztethetünk alcsoportokat, ha figyelembe vesszük a módszeren belüli apróbb eltéréseket.

a) **A más tulajdonságból való névalkotás** jellemzi legtöbbször a nagyon sarkítottan ábrázolt személyek neveit. Ilyen például a Roxfort kopogószeleme, aki az angolban *Peeves*, azaz ’bosszant’, ugyanis a szellem állandóan a diákok, a tanárok és az iskola többi dolgozójának bosszantásán fáradozik, ezért többen ki is akarják tenni az iskolából. A magyarban a *Hóborc* nevet kapta, amiben értelemszerűen a *hóborc* főnév jelenik meg. A mágusvilág leghírhedtebb újságírója sem maradhatott ki a névváltoztatás hullámából: az angolban a *Rita Skeeter* nevet viseli, melynek családnévi eleme ’moszkító’-t jelent. Nem véletlenül egy vérszívó nevét kapta, hiszen interjúalanyait gyakran illegálisan is követi a cikk megírása érdekében. A magyar megfelelője *Rita Vitrol*, a családnévvel az újságíró vitriolos stílusára utalva. Az ötödik kötetben, egy varázslócsalád lakatlan házában tűnik fel egy házimanó, aki a későbbiekben fontos szereplője lesz a történetnek. Az angolban *Kreacher* (vö. *creature*) néven jelenik meg. A fordítás után a *Sipor* nevet viseli, amiben a *sipoly* és a *sipítás* található meg, hiszen a manók a mesékben magasabb hangon beszélnek, mint az emberek.

b) Az új nevek alkotására is jellemző a **visszaidegenítés**. Főleg olyan személyek nevei sorolhatók ide, akik rövid időre jelennek meg, vagy csak említés szintjén találkozunk

velük (például a varázstankönyvek szerzői), illetve több helység neve is így keletkezett. A Roxfort egykori legendás lények tanára például *Ebshont* professzor, aki nyugdíjba vonult, hogy „végre kinyújtóztassa a maradék végtagjait” (HP3: 90). A professzor neve az *ebcsont beforr* szólásra utal, amiből következtethetünk a munkakörülményeire. Az angolban a tanár *Professor Kettleburn*, mely név valamilyen égési sérülést takar. Egy mugli házaspár neve a magyarban *Mr* és *Mrs Mallter*. A házaspár a történet szerint a főszereplő szintén mugli nagybátyjához megy üzleti vacsorára, ugyanis a nagybácsi egy fűrógyártó cég vezetője. A *Mallter* névben „felhasznált” *malter* főnév arra utal, hogy a házaspár szintén az építőiparban dolgozik. Az angol eredetije *Mason* ’kőműves’, ugyanakkor tükörfordításban furcsán hatott volna az angol házaspár magyar családneve.

c) A legérdekesebb és legösszetettebb nevek alkotását a fordító egyszerűen csak „blödlük gyártásának” nevezi. A módszer a következő: az író két értelmes szóból, ami legtöbb esetben igen jól jellemzi a megnevezendő személyt, egy harmadikat, egy „blödlit” kreál. Ilyen a legfontosabb helyszín, a varázslóiskola neve is. Az angolban *Hogwarts* az intézmény neve, a szó a *warthog*-gal való játék, melynek jelentése ’varacs-kos disznó’. A magyarban semmit nem mond sem a forma, sem a tartalom, ezért a fordító úgy döntött, hogy megváltoztatja azt. Bár a rokfort francia sajt, a fordító a sajt és az Oxford egyetem nevét keverte össze, így keletkezett a *Roxfort*. Ide kapcsolódik a Roxfort mellett lévő település, mely teljesen varázslók lakta terület. A falu a *Hogsmead* nevet kapta angolul, ami részben az iskola nevét és a *mead* ’mező’ jelentésű szót tartalmazza. Ezt a fordító *Roxmorts*-ként adta vissza a magyar olvasóknak, ami a *Roxfort* iskola és a *morcos* szó keveredése, ugyanis a fordító a falut sötétebb helynek képzelte el a harmadik rész cselekménye alapján. A *Roxmorts* faluban található édességbolt elnevezése is blödlit. Az eredetiben *Honey Dukes* ’mézes mancsok’. A magyar *Mézesfalás* nevű üzlet a *mézeskalács* és a *falás* összeillesztése, ami annyira jól sikerült név, hogy azóta Magyarországon egy cukrászda már igényt tartott rá. További példák: *Lumpsluck* < *lump* + *slukk*, *Mordon* < *zordon* + *morcos*, *Pipogyusz* < *pipogya* + *Perselus*, *Pulipinty* < *kulipintyó* + *puli* + *pinty*.

d) Minden nyelvben megtaláljuk azt a konnotációs jelenséget, hogy valami megszemélyesítésre törekvő belső erő minden névhez bizonyos tulajdonságokat, hangulatot fűz. Az értelmi elem elhomályosulásával ez a **hangulati kíséző jut uralomra**, s ez adja a többletet (KOVALOVSKY 1934: 11). Ezt a többletet a fordító egyes neveknél tudatosan próbálta „belefordítani” a névbe. Előfordul, hogy semmiféle jelentést nem szándékozik közvetíteni az olvasó felé, a név nem jelentésében mesei, csupán a formájában, hangulatában. A szavak hangtani szerkezete, zeneisége, a hangoknak a váltakozása, a hangsúly- és dallammenet különféle hatásokat váltanak ki bennünk (KOVALOVSKY 1934: 17). Az iskola egyik házának és egyben a ház alapítójának neve *Rawenclaw* (’hollókarom’). A fordító azonban, mint említettem, a *Hollóhát* név mellett döntött. Az olasz fordítás is átalakította a nevet, ott *Corvoneró* lett. A *karom* olaszul *artiglio*, ami szintén nem adta volna vissza az eredeti belső ritmusát. A *Corvoneró* szintén nem ’hollókarom’, a fordítás inkább a rímelést próbálja elérni, s mivel a *nero* ’fekete’ szó összecseng a *corvo* ’holló’ jelentésű szóval, így lett *Corvoneró*, azaz *corvo nero* ’fekete holló’. Ugyanígy járt el az angolban szerepelő *Hufflepuff* ház-, illetve személynévvel a magyar fordító. Elsőre a jelentése és a pattogó ritmusa miatt a *Dulifuli* névre gondolt, de mivel ez már foglalt volt egy másik mesében (Hupikék törpikék), úgy döntött, hogy a belső ritmus visszaadásával változtatja meg a nevet. Így lett a szintén pattogós *Hugrabug*, mely összecseng angol

eredetijével. A névben található *ugrabugrál* ige inkább csak hangzása, mint jelentése miatt játszik szerepet a névben.

e) Vannak olyan nevek, melyek alkotásmódja semmilyen más név alkotásával nem függ össze; ezek egyéni módon, egyéni helyzetben születtek. Egyéni megoldása van egy olyan személy nevének, aki nem jelenik meg a történetben, csupán említésként él, sőt még az is vitatható, hogy létező személy volt-e. Az angolban *Erised*, a magyarban *Edevis* annak a tükörnek a megalkotója, ami nem az arcot, hanem az ember szívének vágyát mutatja meg. Az angolban a tükrön a következő mondat áll: *Erised stra ehru oyt ube cafru oyt on wohsi*, visszafelé olvasva: *I show not your face but your hearts desire*, tehát az *Erised* név a *desire* 'vágy' szó visszafelé olvasva. A fordító az írónőhöz hasonlóan járt el. Lefordította a mondatot: *Nem arcod tükre ez, hanem szívedé*, és az utolsó szót visszafelé írva néhány formai változást eszközölt, annak érdekében, hogy ne tűnjön túl magyarnak a név írásképe. Az angol bevásárlóutca nevének átalakításakor is az írónő alkotási módszerét követte a fordító: a *Diagon Alley* szójátékot kívánta visszaadni a fordító, mint fentebb láthattuk, az *Abszol út*-tal. Ebben az esetben pusztán egy *út* végű szót keresett, ahol az *-út* hangkapcsolat véletlen és nincs jelentése, majd leválasztotta a szóról.

7.5. Összegzésként elmondhatjuk, hogy minden név fordításának, átalakításának, megalkotásának teljesen egyéni életútja van. A módszertani „skatulyák” a három nagy határvonalig tekinthetők teljesen elkülönülőnek (behelyettesítés, tükörfordítás, új név alkotása), ugyanakkor az alkategóriák között nincs olyan merev elhatárolódás: sokszor bizonytalan, hogy hova tehető egy név; attól függ, milyen szempontból soroljuk be őket. (Például a *Mógus* név elsöre a *mágus* és a *mókus* keverékének tűnhet, ez okból már más-hova sorolnánk; vagy sok név esetében feltehető a kérdés, hogy mi számít csak betűjártéknak, és mi idegen írásmódnak).

8. A megjelenő, eredeti kötetek nagyjából másfél év kihagyással követték egymást. Az első kötet 1997. június 26-án jelent meg, az utolsó, záró hetedik pedig 2007. július 21-én. A fordítók a hét kötet egyikénél sem kaptak több információt a történet alakulásáról, mint a rajongók, ezért értelemszerűen fogódzó nélkül maradtak, ami sokszor bizonytalanságot okozott. Nehézkes volt nemcsak a történet egyes pontjait, hanem a neveket is fordítani, hiszen az első kötetben megjelenő szereplő neve lehet, hogy az adott kontextusban megállta a helyét, összecsengett a viselője jellemével, de a későbbiekben adódhatott a történetben olyan változás vagy esemény, ami miatt a név valamilyen „tulajdonsága”, „üzenete” az eredetihez képest elveszett.

Ilyen esetnek tekinthető az első részben megjelenő patkány neve: a magyarban *Makesz* névre hallgat, az eredeti megfelelője pedig *Scabbers*, mely névnek az első szótagja 'bőrfehéj' jelentéssel bír, és a fordító ezt a jelentéstöbbletet próbálta visszaadni a magyar eredetiben. Ugyanakkor a *scabbers* nemcsak a fent említett jelentésben használatos: az angol szlengben 'rossz külsejű vagy élősködő ember'-t is takar. A harmadik kötetben a fent említett patkányról kiderül, hogy animágus, azaz emberi lény, és a történet kezdete előtt néhány évvel még egy a barátain élősködő, előnytelen külsejű fiatalember volt. A név tehát az angol olvasónak egyfajta képet festhet a név viselőjének a múltjáról. Bár a Harry Potter német fordításánál nem gyakori a név megváltoztatása, a *Scabbers* név ott is eltűnt, helyette a *Krätze* 'karmolás' jelentésű szó jelenik meg, mely szintén nem mond annyit, mint az eredeti.

A második kötetben tudjuk meg a házak neveiről, hogy valójában személyek családnevei. A négy névre a keresztnév és a családnév alliterációja jellemző, mint ahogyan a legtöbb történelmi alak nevére. A megváltoztatott családnevek miatt a keresztnemeknek is változniuk kellett, így a *Hollóháti*-hoz a *Rowena* (*Rowena Ravenclaw*) helyett a *Hedwig* csatlakozott, a *Mardekár*-hoz pedig a *Salazar* kezdőbetűjét kicserélve a *Malazár* került. Így megint csak elveszett a névhez tartozó sziszegés. Mint kiderül a történetben, a *Hollóhát* nemcsak a ház neve, hanem egy boszorkányé is, ezért a későbbiekben a fordító *Hollóháti*-ra módosította, rájátszva a *hát* 'domb' jelentésű szóra, azt a hatást keltve, mintha a boszorkány erről a vidékről, faluból, *Hollóhát*-ról származna. A név csak személynévként változott, a ház neve továbbra is *Hollóhát* maradt.

A fentihez hasonlóan a nevek sokaságából adódó tévesztés a történetben elsőként feltűnő mágiaügyi miniszter neve. Az angol eredetiben *Cornelius Fudge* nevű személy az első magyar nyelvű Harry Potter-könyvben mint *Cornelius Badarus* jelenik meg. A továbbiakban azonban a mágiaügyi miniszter „nevet változtat”, *Cornelius Caramel*-ként irányítja tovább a varázslóvilágot. A változás oka azonban nem tudatos, hanem fordítói hiba: a fordító egyszerűen nem emlékezett már arra, hogy az első kötet elején, az említés szintjén megjelenő személy nevét már egyszer megváltoztatta. A *fudge* az angolban 'karamella' és 'badarság' jelentéssel is bír, és mivel a kontextus az első részben azt kívánta meg, az első elnevezés a *Badarus* lett: „Így aztán az öreg Cornelius Badarus lett a miniszter. Nincs még egy olyan kontár, mint ő.” (HP1: 66) A folytatásban azonban meg is jelenik a miniszter, így a fordító a 'badarság' jelentés felhasználásának ötletét elvetette (egy ilyen komoly posztot betöltő személy neve mégsem lehet ennyire szembeszökően negatív, mindamellett, hogy Cornelius Fudge a további részekben is bizonyítja „kontárságát”). Így lett *Cornelius Caramel*, mely név alliterálása éppúgy meseszerűvé teszi viselőjét, mint nevének korábbi változata.

Az angol *Severus Snape* neve sziszegő hangokkal kellően van tarkítva, kiemelve a sötét és különösen nagy ellenszenvnek örvendő (de jó oldalon álló) figura kígyóval való kapcsolatát. A *Snape*-et a fordító a *Piton* családnévvel kompenzálta, amiből hiányoznak az *s*, *sz* hangok. Emiatt a sziszegést a *perzsel* igével összecsendítő *Perselus* keresztnévvel adta vissza, ami így kígyóra is emlékeztet, illetve az eredetihez híven alliterál is, nem utolsósorban pedig több információt közöl egy magyar olvasónak, mint az eredetije. Az eredetihez hasonlóan a latin hangzásra is ügyelt a fordító, illetve arra, hogy a választott keresztnév szintén utaljon valamilyen, ha nem is történelmi, de legalább mitológiai figurára, Perszeuszra.

Más jellegű nehézségnek tekinthetjük a nemfordítást. A fordító két nevet jelölt meg, melyeket ahhoz, hogy a magyar névanyagba beleilleszkedjenek, és egy átlag magyar olvasónak meséljenek valamit a név viselőjéről, lefordítana utólag. Ezek közül az egyik a *Grimmauld place*, ami a magyarban *Grimmauld tér*-ként jelenik meg. Az angol szó kifejtve ugyanúgy hangzik, mint a *grimm old place* kifejezés. Jelentése ('marcona régi hely') tökéletesen jellemzi a tér tizenkettes száma alatt álló régi, sötét múltú család birtokában lévő házat, ami az ötödik kötettől kezdve kiemelkedő szerepet tölt be.

A másik „le nem fordított” név a Kóbor Grimbusz (varázslókat szállító buszjárat) kalauzának neve. A suhanc az angolban és a magyarban is a *Stan Shunpike* nevet viseli; a *shun* 'vigyázz', a *pike* pedig 'vámőr' vagy 'gyáva alak' is lehet.

Valószínűleg lektori vagy gépelési hiba eredménye a *Zsebpizok köz* név megszületése. A történetben az Abszol útból kikanyarodik egy piszkos kis utcácska, melyben

feketemágiával foglalkozó üzletek vannak. A kis utcácska az eredetiben *Knockturn Alley*, amiben a *knock* 'üt, ver', a *turn* 'fordulni, fordulat' jelentésű szó, egyben pedig *nocturnal* 'éjjeli'. Így a *Diagon Alley*-hoz hasonlóan még egy *Alley* jött létre. A fordító nem keresett újabb *-út* végű szót, inkább szójátékot próbált kreálni, és az utca porospiszkos mivoltára utalva megalkotta a *Zsebkosz köz* nyelvtörőt, amiben a *kosz* szó és a *köz* összecsengésére próbált rájátszani. Azonban a *Zsebkosz köz* csupán az egyik kiadás egyetlen sorában jelent meg végül (HP2: 236), így eredeti formájában és a köztudatban is – a további kötetekben, internetes portálokon, a Harry Potterrel foglalkozó cikkekben – *Zsebpiszok köz* maradt.

Érdekesség, hogy a magyar olvasóknak nemcsak egyetlen mágusvilágbeli napilap jutott, hanem kettő. Az angol eredetiben ugyanis a *Daily Prophet* újság közli a híreket, ami a *daily* 'napi' szóból, és a *prophet* 'próféta' szóból áll. A magyarban ezt a fordító *Reggeli Prófétá*-nak adta vissza. Azonban a második kötet elején az újság egy délben megtörtént esetről hoz le egy cikket, ami a reggel megjelenő lapban furcsán hatott volna, így a fordító itt *Esti Prófétá*-nak fordította a napilapot (HP2: 77).

9. Az egyik érv, mely a fordítás ellen szólna, hogy a legfontosabb neveknek maradniuk kellett volna, ugyanis úgy még „kinyomozható” lett volna eredeti jelentésük, eredetük (LOVÁSZ 2001). A nevek jelentése azonban jórészt megmaradt, hiszen sok mindent tükröfordításban adott vissza fordító, ugyanakkor azok a nevek, melyeknek eredeti, angol jelentése eltűnt, kaptak más többletet, emellett éppen a legfontosabb nevek esetében kell nagy hangsúlyt fektetni arra, hogy a magyar olvasó számára is legyen jelentésük, mondanivalójuk.

Egy következtetést azonnal és biztosan levonhatunk: semmiképpen nem tekinthetjük ferdítésnek a nevek megváltoztatását, és elhamarkodott lenne azt a kijelentést tenni, hogy a beszélő nevek nem érvényesülnek a magyar fordításban, hiszen minden többletet mesterien és jól érthetően visszakaptunk. A névanyag nem sérült, és nem kevesebb az eredetinel, sőt van, amelyik ötletességben felülmúlja eredetijét.

Források

HP1 = ROWLING, J. K. 2001. *Harry Potter és a bölcsék köve*. Budapest.

HP2 = ROWLING, J. K. 2001. *Harry Potter és a Titkok Kamrája*. Budapest.

HP3 = ROWLING, J. K. 2002. *Harry Potter és az azkabani fogoly*. Budapest.

ROWLING, J. K. 2000. *Harry Potter és a Tűz Serlege*. Budapest.

ROWLING, J. K. 2003. *Harry Potter és a Főnix Rendje*. Budapest.

ROWLING, J. K. 2006. *Harry Potter és a Félvér Herceg*. Budapest.

ROWLING, J. K. 2008. *Harry Potter és a Halál ereklyéi*. Budapest.

fórum.index = <http://forum.index.hu/article/showarticle?t=9089821>

harry potter-kiste = <http://www.eulenfeder.de/>

harry potter portál = <http://www.harrypotterand.g-portal.hu/gindex.php?pg=7675732>

neon = http://neon.hu/forum/message?cid=3&tid=24166&ord=0&ps=20&browse_jump=740

velvet = http://velvet.hu/blogok/gumicukor/2009/07/16/beismerte_a_marihuanaatermesztet_a_harry_potter_filmek_egyik_szereploje/

Hivatkozott irodalom

- BAKONYI DÓRA 2008. A szereplők tulajdonneveinek fordítási kérdései a Harry Potter-kötetekben.
In: BÖLCSKEI ANDREA – N. CSÁSZI ILDIKÓ szerk., *Név és valóság. A VI. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai. Balatonszárszó, 2007. június 22–24.* A Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének Kiadványai 1. Budapest. 519–27.
- HAJDÚ MIHÁLY 2003. *Általános és magyar névtan. Személynevek.* Budapest.
- HORVÁTH PÉTER 2008. Személynevek a szakfordításban. *Névtani Értesítő* 30: 35–40.
- KOVALOVSKY MIKLÓS 1934. *Az irodalmi névadás.* MNyTK. 34. Budapest.
- LOVÁSZ ANDREA 2001. Harry Potter avagy jelen idejű holnemvolt. *Új Forrás.* http://www.jamk.hu/ujforras/0109_06.htm
- J. SOLTÉSZ KATALIN 1979. *A tulajdonnév funkciója és jelentése.* Budapest.
- VERMES ALBERT PÉTER 2005. *Proper names in translation: A relevance-theoretic analysis.* Debrecen.

HERTELENDY RÉKA

RÉKA HERTELENDY, **Challenges and solutions in translating the Harry Potter volumes into Hungarian**

The paper examines the name stock of the seven Harry Potter books by comparing the original English name forms with their Hungarian equivalents. The author first presents the English names, establishing a basis for an account of the Hungarian name forms. Then the limits of translation are explored with regard to such questions as which names in literary texts can be translated and to what extent, and which characteristics of the name forms were respected by the translator in this particular case: those aspects that turned out to be inevitable are consequently listed. Finally, the translation methods adopted by the Hungarian translator are explained and exemplified – on the basis of the classification by ALBERT PÉTER VERMES (2005), which is completed here with some specific methods used by the Hungarian translator of the Harry Potter books. The paper points out some translation challenges and mistranslations as well.